

Бібліотека Уманського національного університету садівництва

Історія втрачених сторінок

**До 200-річчя від дня народження Х.І. Гербановського,
викладача Головного училища садівництва в м. Одесі**

Підготувала Наталія Михайлова, провідний бібліотекар

м. Умань, 2022 рік

Христофор Гербановський народився у 1822 році в місті Кишиневі у родині Ісідора Гербановського, який був викладачем Кишинівської семінарії.

У 1825 році родина Гербановських
переїжджає до м. Одеси

Краєвид Одеси, 1850 р.

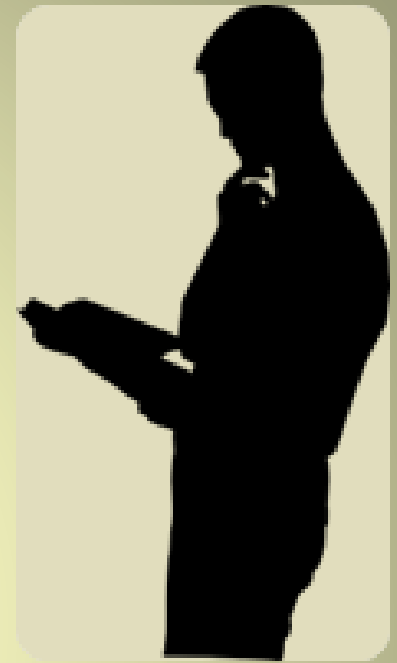

Одеса з висоти пташиного лету, 1850-ті роки

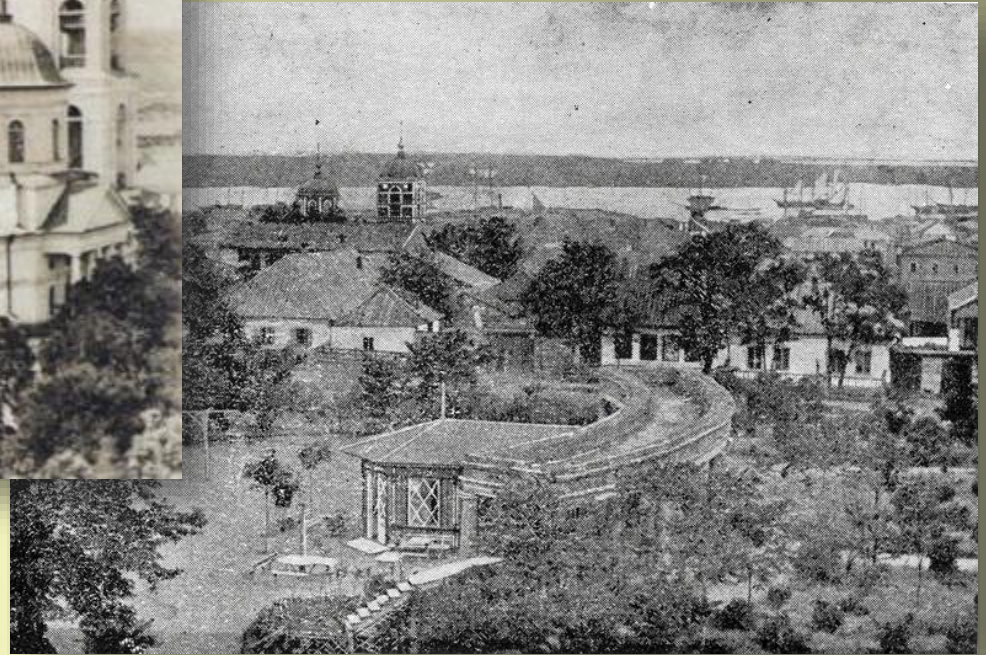
У родині Гербановських було четверо дітей. Старший син Микола закінчив Херсонську духовну семінарію у 1839 році, а через чотири роки диплом цього навчального закладу отримав його брат Христофор. Сестрам батьки також дали гідну освіту.

31 липня 1843 року, за вимогою
духовно-навчального управління,
випускника духовної семінарії
Гербановського відрядили до
Горигорецької землеробської школи
(м. Горки Могильовського повіту).

Перші його дослідження з вивчення рослин стосуються Оршанського повіту Могильовської губернії. У 1848 році у виданні «Записки Горыгорецкого земледельческого института» була надрукована стаття «Хозяйственно-ботанический очерк окрестностей Горы-Горецкой земледельческой школы».

Диплом Горигорецької землеробської школи Христофор Гербановський отримує у 1846 році і з серпня за приписом Синоду викладає курс сільського господарства та природничої історії в Херсонській семінарії.

Знаковою подією для молодого вченого стало знайомство у 1846 році з професором Олександром фон Нордманом - директором Головного училища садівництва, яке було створене на базі одеського зразкового ботанічного саду. Нордман запрошує Гербановського викладати садівництво в училищі та вести наукові дослідження в ботанічному саду.

Відданість науці змушувала Гербановського використовувати значну частину своєї заробітної плати на експедиції до Криму, звідки він повертався з великим запасом рослин, мінералів, комах.

У «Запискахъ Общества сельскаго хозяйства южной Россіи» (1849, №9, с.589-599) друкується «Очерки растительности на южном берегу Крыма» написані в Одесі і датовані 30 серпнем 1849 року.

ОЧЕРКИ РАСТИТЕЛЬНОСТИ НА ЮЖНОМЪ БЕРЕГУ КРЫМА.

Южный берегъ Крыма лежитъ , какъ извѣстно , подъ 43° С. Ш. Отъ сѣвера онъ з

подымающимся до высоты предѣла, гдѣ уже не могутъ ды и потому вершины Тав на южномъ берегу. И потому сады — гордость и наслаждение жителей Тавриды. Громадныя деревья поднимаютъ великолѣбныя вершины, высоко надъ кустарниками восхитительной красоты. Тѣнь , падающая на землю — темна, какъ почъ. Надъ вашею головою, со всѣхъ сторонъ, вьются вѣтви, слетаются между собою , образуя непроходимую чащу, которая гнется подъ тяжестью цвѣтовъ и плодовъ. Прибавьте къ этому — небо вѣчно-голубое, воздухъ — вѣчно благоуханный , зелень — всегда свѣжую , свѣтлыя ночи, пламенное солнце , изумрудныя волны моря , ропотъ фонтановъ и вы поймете, что Таврида не даромъ славится своею растительностію и климатомъ.

Одесса, 1849, авг. 30.

ГЕРБАНОВСКІЙ.

Христофор Гербановський за свої досягнення у вивченні природи був обраний дійсним членом Ризького товариства природодослідників, товариства сільського господарства Південної Росії (Одеса), кореспондентом Вільного економічного товариства (С.-Петербург). Він вів численну переписку з іншими науковими товариствами, які поважаючи його дослідження, звертались до нього з проханнями поділитись результатами та особистими висновками його спостережень.

Цікавим є допис Х. Гербановського «Огородничество в окрестностях Одессы» надрукований у «Трудах Императорского Вольного экономического общества» у 1850 році Т.2 с.151-176.

У цій статті Гербановський доводить, що городництво процвітає завдяки появі і розповсюдженню іригації. Ним описано два різновиди водопідйомних агрегатів: чигир та норія.

Фундаментальною науковою працею Христофора Гербановського стала «Flora Odessana exsiccata». На жаль, вона не була завершена і стала останньою у його наукових здобудках.

Несподівано Гербановський захворів на запалення мозку. Хвороба розвивалась дуже стрімко і 20 червня 1850 року обірвався його земний шлях.

«Грустно умирать, когда для ума, окрепшего в науке, только наступила пора благодарственного сознания своих сил и общепользней деятельности».
(Некролог [Х.И. Гербановского] // Записки Императорскаго Общества Сельскаго Хозяйства Южной Россіи. 1850. №5. С. 347-349.)

НЕКРОЛОГЪ.

—

20 іюня нынѣшняго года скончался въ Одессѣ преподаватель естественной исторіи и сельскаго хозяйства въ Херсонской семинаріи, членъ Рижскаго общества испытателей природы, Христофоръ Исидоровичъ Гербановскій, на 29 году отъ роду. По окончаніи курса наукъ въ здѣшней семинаріи покойный Гербановскій, какъ одинъ изъ лучшихъ воспитанниковъ, отправленъ былъ, по распоряженію начальства, въ Горыгорѣцкую школу, переименованную послѣ въ «Земледѣльческій институтъ», для приготовленія къ заня-

В. 1850

Ми, на жаль, не знаємо дати його народження, але літо 2022 року – благодатна пора для збору гербарних зразків, можливо, стане приводом згадати 200-річний ювілей Христофора Ісидоровича Гербановського, невтомного дослідника природи.

Невблаганний час руйнує імперії, країни, величні замки, витвори інженерії – віадукі, і лише пожовклі книжкові сторінки іноді зберігають неоціненні свідчення історії. Завдяки книжковим пам'яткам до нас повертаються через століття споріднені душі людей, які написали найпрекрасніші сторінки історії людства. Серед таких особистостей і Христофор Ісідорович Гербановський.

